

מקורות בריש ב"ב- קנין סודר, קנין דברים, חלוקת השותפות

Page 1 of 9 – YIJE 5782 – Set 6

- 1 תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ג עמוד א
- 2 מניינא דרישא למעוטי מאי, מניינא דסיפא למעוטי מאי? מניינא דרישא למעוטי חופה. ולרב הונא, דאמר: חופה
- 3 קונה מק"ו, למעוטי מאי? למעוטי חליפין, ס"ד אמינא, הואיל וגמר קיחה קיחה משדה עפרון, מה שדה מקניא
- 4 בחליפין, אף אשה נמי מקניא בחליפין, קמ"ל. ואימא הכי נמי! חליפין איתנהו בפחות משה פרוטה, ואשה בפחות
- 5 משה פרוטה
- 6 רש"י מסכת קידושין דף ג עמוד ב
- 7 לא מקניא נפשה - דגנאי הוא לה הלכך בטיל לה לתורת חליפין בקידושין ואפילו בכלי שיש בו שוה פרוטה אי יהיב
- 8 לה בלשון חליפין עד דיהיב לה בתורת לשון קנין או קיחה או קידושין.
- 9 תוספות מסכת קידושין דף ג עמוד א
- 10 ואשה בפחות מש"פ לא מקניא נפשה - פי' בקונטרס משום דגנאי הוא לה הילכך בטיל לה תורת חליפין בקידושין
- 11 ואפילו בכלי שיש בה ש"פ אי יהיב לה בתורת חליפין וקשה לר"ת דא"כ פשטה ידה וקבלה תתקדש בפחות מש"פ
- 12 ועוד כיון דתלי טעמא משום דגנאי הוא לה א"כ אמאי לא פריך בגמרא בנתייה דרבי ינאי דקפדו אנפשייהו ולא
- 13 מקדשי בפחות מתקבא דדינרי כו' כי היכי דפריך לקמן (דף יא.) אמילתיה דב"ש ועוד קשה כיון דס"ד השתא
- 14 למגמר קניני אשה מקניני שדה א"כ אשה נמי תקני בחזקה כמו שדה ועוד דלקמן (דף ה.) בעי בגמ' בשטר מנלן
- 15 ומאי בעי ליגמר משדה לכך נראה לר"ת דגרסי' בפחות משה פרוטה לא מקניא ולא גרס נפשה דלא בקפידא תליא
- 16 מילתא אלא ה"ט משום דגמר קיחה קיחה משדה עפרון דכתיב ביה כסף ובפחות משה פרוטה לא מיקרי כסף
- 17 והמקשה שהקשה תחילה ואימא ה"נ בשטר וחזקה לא הקשה דהא פשיטא דלא גמרינן קיחה לעשות אשה ככל
- 18 עניני שדה ולהכי מבעיא לן לקמן בשטר מנלן דלא גמרינן משדה אלא לכסף דוקא דכתיב ביה קיחה ולא פריך
- 19 מחליפין אלא משום דהוי כעין כסף דקרא שיש בהם שוה פרוטה והכי פירושו ואימא ה"נ שתקנה אשה בחליפין
- 20 כשיש באותם חליפין שוה פרוטה כעין כסף דקרא טפי משטר שיש בו שוה פרוטה דא"צ שישה השטר פרוטה
- 21 כדאמרי' גיטין (דף כ.) כתבו על איסורי הנאה כשר אבל חליפין דשוה פרוטה דומין לכסף ומשני חליפין איתנהו
- 22 בפחות משה פרוטה וא"כ אינם מטעם כסף אלא קנין אחר הוא וא"ת היכי ס"ד דנילף משדה עפרון שתקנה אשה
- 23 בחליפין והא שדה עפרון גופא לא מיקני בחליפין דלא מצינו חליפין לעובד כוכבים דהא אמרינן בבכורות (דף יג.)
- 24 מדישראל בחדא עובד כוכבים נמי בחדא וי"ל דהיינו לבר מחליפין דומיא דישראל בחדא וה"ק מדישראל בחדא קנין
- 25 חדש בר מחליפין שהם בשניהם וכן משמע לקמן (דף ח.) גבי נמכר לעובד כוכבים מכסף מקנתו בכסף נקנה ואין
- 26 נקנה בתורת תבואה וכלים ומאי ניהו חליפין ש"מ דשאר דברים נקנין בחליפין לעובד כוכבים וכן היה רגיל ר"ת
- 27 לשלוח הרשאה ביד עובד כוכבים והיה מקנה בחליפין ומיהו בזה צריך ליזהר שלא לכתוב וקנינא מיניה דאין
- 28 שליחות וזכיה לעובד כוכבים כדאמרינן בפרק [חמישי] דבבא מציעא (דף עא:) אלא וקנה העובד כוכבים כתבין
- 29 ואם תאמר אם כן כיון דפשיטא לן דאשה לא מקניא בחליפין
- 30 ועיין שם בר"ן – בס"ד שמהני פחות מפרוטה....
- 31 ואף על גב דהשתא נמי ס"ל דחליפין איתנהו בפחות משה פרוטה אפ"ה אפשר דכיון דבעינן בהו כלי ודבר
- 32 המסויים כדאיתא בפרק הזהב (שם) דבר חשוב הוא אף על פי שאינו שוה פרוטה כדאמרינן מה כלי דבר חשוב
- 33 דמשום הכי אמרינן דטענו ב' מחטין והודה לו באחד מהם חייב דיצאו כלים למה שהן כדאיתא בפרק שבועת הדיינין
- 34 (דף מ ב) וכיון שכן איכא למימר דמתורת כסף קונין ובכלל כי יקח נינהו ומהדרין דאי אפשר דקנין חליפין איתיה
- 35 בכלל כי יקח דאנן סהדי דאשה בפחות משה פרוטה אפילו בכלי שלם לא מיקניא נפשה הלכך ודאי כשאמר הכתוב

מקורות בריש ב"ב- קנין סודר, קנין דברים, חלוקת השותפות

Page 2 of 9 – YIJE 5782 – Set 6

- 1 כי יקח אין קנין חליפין בכללו שאילו כן היה אף פחות משהו פרוטה בכלל ואי אפשר ומעתה בדמים דבר הכתוב
- 2 ולא בחליפין:
- 3 ועיין רשב"א שבועות לט:- ה' פרוטות...מעמד כלים פחות מפרוטה
- 4 תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ו עמוד ב
- 5 אמר רבא: הילך מנה על מנת שתחזירהו לי, במכר - לא קנה, באשה - אינה מקודשת, בפדיון הבן - אין בנו פדוי,
- 6 בתרומה - יצא ידי נתינה, ואסור לעשות כן, מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות. מאי קסבר רבא? אי קסבר
- 7 מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה, אפילו כולה נמי! ואי קסבר לא שמה מתנה, אפילו תרומה נמי לא! ועוד, הא
- 8 רבא הוא דאמר מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה, דאמר רבא: הילך אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי, נטלו
- 9 והחזירו - יצא, ואם לאו - לא יצא! אלא אמר רב אשי: בכלהו קני, לבר מאשה, לפי שאין אשה נקנית בחליפין. א"ל
- 10 רב הונא מר בריה דרב נחמיה לרב אשי: הכי אמרינן משמיה דרבא כוותיך.
- 11 תוספות מסכת קידושין דף ו עמוד ב
- 12 לבר מאשה לפי שאין אשה נקנית בחליפין - וא"ת במאי דמו לחליפין אי משום דחליפין הדרי הא בחליפין גופייהו
- 13 אמר בנדריים פרק השותפין (דף מח:): דאי תפיס לה מיתפסי ונראה לר"י דלאו חליפין הוא ומדרבנן הוא דלא הוו
- 14 קידושין לפי שדרך העולם להחזיר חליפין והני כעין חליפין דמי ואתי למימר אשה נקנית בחליפין הילכך אפקעינהו
- 15 רבנן לקידושין מינה תדע דאי כחליפין דמו במכר היאך קנה בהאי מנה הא אין מטבע נעשה חליפין וכן בפדיון הבן
- 16 למה יהא בנו פדוי בחליפין הלא כסף ה' שקלים כתיב ולא חליפין.
- 17 תלמוד בבלי מסכת נדרים דף מח עמוד ב
- 18 ההוא גברא דהוה ליה ברא דהוה שמיט כיפי דכיתנא, אסרינהו לנכסיה עליה. אמרו ליה: ואי הואי בר ברך צורבא
- 19 מרבנן, מאי? אמר להון: ליקני הדין, ואי הואי בר ברי צורבא מרבנן לקנייה. מאי? אמרי פומבדיתאי: קני על מנת
- 20 להקנות הוא, וכל קני על מנת להקנות - לא קני; ורב נחמן אמר: קני, דהא סודרא קני על מנת להקנות הוא. אמר
- 21 רב אשי: ומאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מיתפיס? ועוד, סודרא קני על מנת להקנות וקני מן השתא, הלן
- 22 ניכסין דהדין לאימתי קני? לכי הוי בר בריה צורבא מרבנן, לכי הוה, הדר סודרא למריה.
- 23 ר"ן שם נגד תוס' קדושין אי מפקינן בתפס להלכה
- 24 מאירי שם - אין דין כלתה קנינו בסודר! השוה ר"ן
- 25 תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף מז עמוד א
- 26 במה קונין? רב אמר: בכליו של קונה, דניחא ליה לקונה דלהוי מקנה קונה, כי היכי דלגמר ולקני ליה. ולוי אמר:
- 27 בכליו של מקנה, כדבעינן למימר לקמן. - אמר ליה רב הונא מדסקרתא לרבא: וללוי, דאמר בכליו של מקנה, הא
- 28 קא קני ארעא אגב גלימא. אם כן, הווי ליה נכסים שיש להן אחריות ונקנין עם נכסים שאין להן אחריות, ואנן איפכא
- 29 תנן: נכסים שאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות! - אמר ליה: אי הוה לוי הכא הוה מפיך לאפך
- 30 פולסי דנורא! מי סברת גלימא מקנה ליה? בההיא הנאה דקא מקבל מיניה - גמר ואקני ליה. - כתנאי: וזאת לפנים
- 31 בישראל על הגאולה ועל התמורה לקים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו. גאולה - זו מכירה, וכן הוא אומר לא
- 32 יגאל. תמורה - זו חליפין, וכן הוא אומר לא יחליפנו ולא ימיר אותנו, לקים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו. - מי
- 33 נתן למי? - בועז נתן לגואל. רבי יהודה אומר: גואל נתן לבועז.

מקורות בריש ב"ב- קנין סודר, קנין דברים, חלוקת השותפות

Page 3 of 9 – YIJE 5782 – Set 6

- 1 תנא: קונין בכלי, אף על פי שאין בו שוה פרוטה.
- 2 תוספות מסכת בבא מציעא דף מז עמוד א
- 3 בכליו של מקנה - דוקא בכליו של מקנה ולא בכליו של קונה דהא מקרא יליף לקמן ואי לוי סבר אין מטבע נעשה
- 4 חליפין וכן פירי היינו טעמא דבעי הנאת קבלת דבר חשוב דומיא דנעל ולא מטבע ופירי.
- 5 חדושי הריטב"א מסכת בבא מציעא דף מז עמוד א
- 6 בההיא הנאה דקא מקבל מיניה גמר ומקני ליה. והקשו בתוס' דא"כ הוה לן למימר דדוקא כשהקונה אדם חשוב
- 7 כדאמרינן בפ"ק דקדושין (ה' ב') גבי קדושי אשה הילך מנה ואקדש אני לך מקודשת ואוקימנא באדם חשוב, ועוד
- 8 דא"כ אמאי שאני לן בחליפין בין כלי או פירות או מטבע, ועוד דא"כ ללוי כל שכן שקונין בכליו של קונה, והא לא
- 9 משמע בסוגיין, ותירצו דודאי עיקרא דמילתא גזירת הכתוב היא בין לרב בין ללוי כדתניא בסמוך אלא דכל חד וחד
- 10 יהיב טעמא קצת לקרא, ומיהו לא פליג קרא בין אדם חשוב לשאינו חשוב ובעינן נמי כליו.
- 11 שיטה מקובצת שם בשם ר"י מיגא"ש-
- 12 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מ עמוד א
- 13 מודעא בפני שנים, ואין צריך לומר כתובו; הודאה בפני שנים, וצריך לומר כתובו; קנין בפני שנים, ואינו צריך לומר
- 14 כתובו; וקיום שטרות בשלשה. (סימן ממה"ק) אמר רבא: אי קשיא לי - הא קשיא לי, האי קנין היכי דמי? אי כמעשה
- 15 בית דין דמי, ליבעי תלתא! אי לא כמעשה בית דין דמי, אמאי אינו צריך לומר כתובו? בטר דבעי הדר פשטא,
- 16 לעולם לאו כמעשה בית דין דמי, והכא טעמא מאי דאינו צריך לומר כתובו? משום דסתם קנין לכתובה עומד.
- 17 רשב"ם מסכת בבא בתרא דף מ עמוד א
- 18 דסתם קנין לכתובה עומד - משום דאין לאחר קנין כלום דכיון דמקנה ליה בסודר בפני עדים וממהר להקנותו מיד
- 19 ואינו מדחהו עד שילך וימשוך במטלטלין או ילך ויחזיק בקרקעות מתכוין הוא להקנותו בעין יפה ומסתמא רוצה
- 20 שיכתבו לו כדאמר בכתובות בפ' אף על פי (דף נה) אמר לעדים כתובו וחתומו והבו ליה קנו מיניה לא צריך
- 21 לאימלוכי ביה כשירצו לכתוב השטר שמא חזר דסתם קנין לכתובה עומד אבל לא קנו מיניה איכא למ"ד התם צריך
- 22 לאימלוכי ביה ואף על גב דציום בהדיא לכתוב לו.
- 23 תוספות מסכת בבא בתרא דף מ עמוד א
- 24 קנין בפני ב' ואין צריך כו' - אומר ר"ת דלא אתא למעוטי שלא יהא חשוב קנין כשנעשה שלא בפני שנים דהא
- 25 אמרינן בקדושין (דף סה:): דלא איברו סהדי אלא לשקרי ואמרי' בפ' הזהב (ב"מ דף מו.) גבי היה עומד בגורן כו' ואי
- 26 אמרינן מטבע נקנה בחליפין ניקנינהו ניהליה אגב סודר ומפרק דלית ליה סודר ולקנינהו אגב קרקע דלית ליה והא
- 27 עומד בגורן קתני כשאינו שלו איכפל תנא לאשמועינן בגברא ערטילאי דלית ליה כלום אלא ש"מ דאין מטבע נקנה
- 28 בחליפין ואי לא חשיב קנין בלא עדים לישנינן דליכא עדים ועוד דבפ"ק דסנהדרין (דף ו.) אמרו רבנן פשרה ביחיד
- 29 אף על גב דפשרה בעיא קנין כדמסיק התם.
- 30 ואין צריך לומר כתובו - וכותבין בלא רשותו כל זמן שלא חזר בו ומיהו יכול לחזור בו כדאמרינן לקמן בפ' המוכר את
- 31 הספינה (דף עז.) זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה והא דאמרינן בריש אף
- 32 על פי (כתובות דף נה. ושם ד"ה כתובו) כתובו וחתומו והבו ליה קנו מיניה לא צריך לאימלוכי ביה לאו דוקא משום

מקורות בריש ב"ב- קנין סודר, קנין דברים, חלוקת השותפות

Page 4 of 9 – YIJE 5782 – Set 6

- 1 דאמר להו כתובו דאפי' לא אמר להו נמי כדאמרינן הכא אלא משום דבעי למימר לא קנו מיניה צריך לאימלוכי ביה
2 אף על גב דאמר להו כתובו.
- 3 שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף מ עמוד א
- 4 תוס' הרא"ש
- 5 קנין בפני שנים. על מה שכתבו בתוספות ועוד בפרק קמא דסנהדרין כו' כתוב בתוספות הרא"ש ואין נראה ראייה
6 משום דאפשר שהקנה בפני שנים לקיים מה שיאמר היחיד מכל מקום נראה לי דאפילו ראייה אינו צריך דמאי שנא
7 קנין חליפין ממשיכה מסירה הגבהה וחזקה דמועלת ביחיד. עד כאן:
- 8 ראב"ד
- 9 וזה לשון הראב"ד ז"ל: אמר אברהם לכאורה הא דאמרינן להו בפני שנים לאו מפחד כפירה הוא אלא שאין מתקיים
10 המעשה אלא בשנים ואפילו הוא מודה לו שאם מפחד כפירה הוא גם כל המעשה שיעשה אדם עם חברו מתנת
11 ומכירות ומחילות וחלופי חפץ בחפץ והלואות כולם צריכות שנים ויש מהם צריכות כתיבה ויש אינם צריכות ומהימנו
12 את אלו אבל נראה כי שאר הדברים מתקיימים בהודאת שניהם ואלו אין מתקיימים אלא בעדים ולפיכך הוצרך
13 לומר קיום שטרות לומר שאין מתקיים אלא בשלשה מעתה קנין אין מתקיים אלא בעדים וכן כתב גאון ז"ל. אלא
14 שה"ר יצחק ז"ל חולק בדבר ואני מוסיף על דברי הגאון ז"ל כי על תפיסת הסודר בלבד נאמר מפני שאין בו שום
15 משא ומתן ושלא בעדים מחזי כחוכא ואטלולא אבל בקנין האמור במקרא שלף נעלו ונתן לרעהו אין צריך לעדות
16 אלא מה שיודה לו. כן נראה לי. עכ"ל:
- 17 רמב"ן ב"ב עז., קדושין כז. - דיעה שאינו יכול לחזור מזה!
- 18 תוס' קדושין כו. - ר' שמעיה - דדוקא קנין זה בעי זכייה ע"י אחרים לפניו... תוספות מסכת קידושין דף כו עמוד ב
- 19 ומכאן מדקדק ה"ר שמעי' דאין מועיל קנין סודר אלא בפני הקונה שלכך לא הקנה לו בחליפין ע"י אחר שלא היה
20 מועיל כלום כיון דליתיה למקבל מתנה בפניו ופלא גדול היא בעיני ריב"ן שהרי מעשים בכל יום שקונין בסודר שלא
21 בפני הקונה המקבל מתנה ועוד תדע שבכל הגמרא משמע שמועיל קנין סודר שלא בפני הקונה ע"י אחר שהעדים
22 קונין מן המקנה עבורו כדאמר וקנינא מיניה במנא דכשר למיקניא ביה (ב"מ דף מז.) ובכמה דוכתין אמרי' שקנו
23 מידו והוא דקנו מידו משמע בכל מקום שהעדים רגילין לקנות מן המקנה לצורך הקונה ואם אין מועיל קנין העדים
24 אלא בפניו למה עשאוהו עיקר והניחו קנין הקונה דמועיל לעולם אבל של עדים אין מועיל אלא כשיעשה בפני הקונה
25 וגם למה הורגלו לעשות בסודר של עדים כיון שאין מועיל כלום אלא בפני הקונה ואז הוא יכול לעשות כמו עדים
26 ומיהו יש ליישב גירסא זו לפי מה שפירש בקונטרס דפי' ה"נ דליתיה למקבל מתנה ולכך לא הקנה לו בחליפין ע"י
27 אחר שלא היה שם שום אדם שהיה חפץ בהנאתו של קונה ליתן סודרו עבורו משום דאי בעי מקנה פסיק ליה אבל
28 אמת הוא אי הוה משכח הוה מהני.
- 29 סתם קנין- רמב"ם פ"ה הל' מכירה שם-
- 30 השמטה מרשימת קניני קרקע בקדושין, ומטלטלין בב"ב-
- 31

מקורות בריש ב"ב- קנין סודר, קנין דברים, חלוקת השותפות

Page 5 of 9 – YIJE 5782 – Set 6

- 1 רמב"ם הלכות מכירה פרק כט הלכה ח
- 2 בודקין את הקטן אם יודע בטיב משא ומתן או אינו יודע, לפי שיש קטן חכם ונבון שהוא יודע והוא בן שבע, ויש אחר
- 3 שאפילו בן שלש עשרה אינו יודע בטיב משא ומתן, קטן היודע בטיב משא ומתן שאין לו אפטרופוס שנשא ונתן
- 4 במטלטלין וטעה דינו כדין הגדול, פחות משתות מחילה, שתות מחזיר ההוניה, יתר על שתות בטל מקח כמו
- 5 שביארנו, ואני אומר ד שאין מקח הקטן וממכרו במטלטלין קיימין אלא בשמשך או המשיך, אבל אם נתן מעות על
- 6 המקח וחזר בו אינו מקבל מי שפרע ואחרים שחזרו בו מקבלין מי שפרע. +/השגת הראב"ד/ קטן היודע וכו' כמו
- 7 שביארנו. א"א אני אומר שהקטן אין לו מחילה כדאמרינן יתמי לאו בני מחילה נינהו וכן אני אומר שאם הקנו בקניין
- 8 קנו שהקניין לא גרע מהכסף והוא כסף עצמו מההוא מעשה דגיטין דההוא דשדא לה מרה כומתא ואמר קני הא
- 9 וקני נפשך וכו' ונמצא כסף גומר דעדיף משאר כסף וקונה לגמרי וכן אם קנה הוא בקניין קנה שהמקנה מקנה לו כל
- 10 קניינו ואינו חוזר בו אבל אם השכיר הוא מקום פירות לא קנו ממנו דשכירות כמכר הוא עכ"ל. +
- 11 הלכה ט
- 12 וכן אם קנו מיד הקטן או השכיר מקום המטלטלין וחזר בו לא קנה הלוקח שאין מוציאין מידי הקטן בדין, ואין קניין
- 13 מיד הקטן כלום שהקניין בשטר ואין העדים חותמין אלא על שטר של אדם גדול.
- 14 הכס"מ-
- 15 גירסת השו"ע-כ"כ
- 16 רמב"ם הלכות עבדים פרק ה הלכה ג
- 17 כיצד בשטר כותב לו על הנייר או על החרס הרי את בן חורין או הרי את של עצמך או אין לי עסק בך וכן כל כיוצא
- 18 בזה בענין זה שזה הוא גופו של גט שחרור ומוסר לו את השטר בפני שני עדים או שהיו העדים חתומים בו ומסרו לו
- 19 בינו לבינו הרי זה יצא לחירות שהרי גיטו וידו באין כאחד, אמר לו שלא בכתב הרי את בן חורין הרי את של עצמך
- 20 אף על פי שהעידו עליו עדים בב"ד ואף על פי שקנו מידו עדיין לא נשתחרר שאין העבד יוצא לחירות אלא בכסף או
- 21 בשטר או בראשי איברים, והכותב לשפחתו הרי את מותרת לכל אדם לא אמר כלום. +/השגת הראב"ד/ אמר לו
- 22 שלא בכתב הרי את בן חורין וכו' עד או בראשי איברים. א"א דבר זה אינו מחוור שהקניין הרי הוא ככסף מההוא
- 23 מעשה דכומתא [שאיין] הלכה כר"ש שהכסף גומר בו, עכ"ל. +
- 24 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קיד עמוד א
- 25 איתמר: קנין, עד אימתי חוזר? רבה אמר: כל זמן שיושבין; רב יוסף אמר: כל זמן שעוסקין באותו ענין.
- 26 רא"ש מסכת בבא בתרא פרק ח סימן ה
- 27 סימן ה
- 28 ה איתמר קנין עד אימתי חוזר רבה אמר כל זמן שיושבין ורב יוסף אמר כל זמן שעוסקים באותו ענין ודוקא בקנין
- 29 הוא שנתנו חכמים זמן לחזרה כי כן דרך לקיים כל דבר פתאום מקיימין אותה בקנין סודר שלא יחזרו בהן לכך נתנו
- 30 לו שעה להתבוננות אבל בכל שאר קניינין הגבהה ומשיכה ומסירה כסף שטר וחזקה אין בהם חזרה אחר כדי דבור
- 31

מקורות בריש ב"ב- קנין סודר, קנין דברים, חלוקת השותפות

Page 6 of 9 – YIJE 5782 – Set 6

- 1 נימוקי יוסף מסכת בבא בתרא דף נב עמוד ב
- 2 קנין. הכא דוקא נחלקו כיון דליתא בה משיכה ולא שטר בעדים ולא קנה בכסף אלא בקנין סודר דעלמא ולפי שאין
3 בדבר שום תפיסה לקונה ולמקנה וכל אחד עומד בשלו דעת כל אחד שיוכל להמלך דתפיסת סודר זה לא יגמור ויקנה
4 מיד עד שיתישב בדעתו ויתן הדבר על לבו הלכך בין בריא בין שכיב מרע שנתן מקצת נכסיו כיון דסליקו מאותו ענין
5 ומדברים בענין אחר שאינו מענין אותה מתנה אינו יכול לחזור בו אבל אם עסוקים באותו ענין יכול לחזור בו ומיהו
6 בשכיב מרע שנתן כל נכסיו אמרינן לקמן דיכול לחזור בו כל זמן שירצה ובשאר מיני קניות לא מצי למהדר אפילו
7 עסוקין באותו ענין כדאמרינן לעיל [דף פו ב] כור בשלשים סאה אני מוכר לך סאה בסלע ראשון ראשון קנה משמע
8 להדיא דכיון שמשך אף על גב דעסוקין באותו ענין לא מצי למהדר כדפירש ומיהו בקנין שטר וכסף מצי למהדר תוך
9 כדי דיבור מדאמרינן לקמן בפירקין [דף קכט ב] הלכתא תוך כדי דיבור כדבור דמי בר מעבודת כוכבים וקדושין ובמסכת
10 נדרים (דף פז א) אמרינן חוץ מעבודת כוכבים ומקדש ומגדף דמשמע דדוקא באלו משום דחמירי.
- 11 עיין רמב"ם מכירה ה':
- 12 עיין ר"ת ספר הישר-
- 13 רמב"ן נגדו-
- 14 פוסקים בשו"ע קצה-
- 15 עוד בענין קנין דברים-
- 16 רשי, ר"ג, רמב"ם-טור, ראב"ן, רמ"ה סימן כו'
- 17 רמב"ם הל' מכירה פ"ה, שלוחין גזו, ד"ב, כב"ג-יד
- 18 תלמוד בבלי מסכת כתובות דף נד עמוד ב
- 19 /מתני'/. אף על פי שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה, אם רצה להוסיף אפי' מאה מנה - יוסיף.
- 20 תוספות מסכת כתובות דף נד עמוד ב
- 21 אף על פי, אם רצה להוסיף אפי' מאה מנה מוסיף - תימה דעכשיו נהגו שכותב חתן לכלה מאה ליטרין אף על פי
22 שאין לו שוה פרוטה דבשלמא כשיש לו הוא משעבד נכסיו לזה החוב והואיל ונתחייב אפילו נאבדו אלו הנכסים וקנה
23 אחרים הם משתעבדים אף על פי שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מ"מ אדם משעבד דבר שלא בא לעולם כיון
24 דכתב ודעתידי אנא למיקני כדאמרינן במי שמת (ב"ב קנז. ושם) אבל אותו שאין לו היאך ישתעבד נכסיו שיקנה אחרי
25 כן כיון שלא נתחייב לה היינו דבר שלא בא לעולם ושאל ר"י לרבי אליהו והשיב לו דמצינו כענין זה בפרק השוכר את
26 הפועלים (ב"מ דף צד. ושם) דתניא מתנה שומר חנם להיות כשואל ופריך במאי בדברים ומשני בשקנו מידו משמע
27 בכל ענין אף על פי שאין מקנה לו שום נכסים אלא שמשעבד גופו לזה החוב מעתה ולכשיהיו לו נכסים חל שעבודו
28 מעתה ואין זה קנין דברים בעלמא דקנין דברים לא הוי אלא כההיא דריש בבא בתרא (דף ג.) שקנו מידם לחלוק
29 חצר שאין בה דין חלוקה אבל מה שמשעבד גופו להתחייב לדבר זה משתעבד ואין זה קנין דברים בעלמא וי"מ דכיון
30 דכותב סתמא שיהיו כל נכסיו אחראין למה לא נתחייב הרי הודה שיש לו נכסים ואף על פי שאנו יודעים שאין לו
31 הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ומטעם זה אור"ת שכותבין בהרשאות והקניתי לו ארבע אמות קרקע בחצרי אף על
32 פי שאנו יודעים שאין לו קרקע כיון דמודה שיש לו הודאת בעל דין כמאה עדים דמי.

מקורות בריש ב"ב- קנין סודר, קנין דברים, חלוקת השותפות

Page 7 of 9 – YIJE 5782 – Set 6

- 1 שו"ת הרי"ף סימן יד
- 2 וכן כל מה שהזכרנו למעלה, כי הוא נקנה בקנין אינו נקנה אלא אם כן אמר לו נתתי לה כך וכך ופסקתי על עצמי כך
- 3 וכך אבל אם אמר לו אתן לה כך וכך, אינו נקנה ואפילו יהיה ברשותו, לפי שהוא אסמכתא שרבותינו קורין אותה קנין
- 4 דברים בעלמא.
- 5 שו"ת הרי"י מיגאש סימן קלה
- 6 תשובה עמדנו על שאלה זו והתבונננו בפרקיה וראינו שהקנין שהעידו בו על ראובן שקנו מידו שישא את בת דודו
- 7 אינו קנין כפי שורת הדין להיותו קנין על פעולה שיעשה אותה והוא נקרא קנין דברים שאינו קנין לפי שהקנין אינו
- 8 מועיל אלא בכל דבר שיש בו עצם או בפעולות שהם מקרים ואין להם עצם וכן מה שנז' בשטר במה שהעידו עליו
- 9 שהודה שאם לא ישא אותה שיהיה לה אצלו ק' דינרים בתורת חוב הוא ג"כ בלתי קיים לפי שההודאה שהודה הוא
- 10 חייב לה הנה תלה אותה בתנאי והיא אסמכת' שאינה קונה כפי שורת הדין ואף על פי שהקדים בתחלה לומר שקנו
- 11 ממנו בלשון מעכשיו אין במשמע ל' זה אלא במה שקנו ממנו שישא האשה הנזכרת לא על מה שזכרו עליו מההודאה
- 12 הנז'
- 13 שו"ת הרמב"ם- קנין שיתן לו למול בנו...
- 14 עיין ב"ב קמ:-אם תלד אשתי נקיבה- ר"י מיגא"ש וכו. שם
- 15 ע"ז עב.- רמב"ן ב"ב פה
- 16 גיטין מ:- נתתי שדה פלונית, חו"מ ר"ו- סמ"ע, קצות, נתיבות, מל"מ
- 17 עוד בעניני שותפות- תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קו עמוד ב
- 18 תניא, ר' יוסי אומר: האחין שחלקו, כיון שעלה גורל לאחד מהן - קנו כולם. מ"ט? אמר ר' אלעזר: כתחלת ארץ ישראל,
- 19 מה תחלה בגורל, אף כאן בגורל. אי מה להלן בקלפי ואורים ותומים, אף כאן בקלפי ואורים ותומים! אמר רב אשי:
- 20 בההוא הנאה דקא צייתי להדדי, גמרי ומקנו להדדי.
- 21 הרמב"ם וראב"ד שכנים ב:י...הגר"ח שם, וקו"ש ריש ב"ב
- 22 קובץ שעורים בבא בתרא אות יח
- 23 (ח) [דף ג ע"א] שקנו מידן ומבואר דחלוקת שותפות צריכה קנין וקשה דלקמן ק"ו תניא דסגי בגורל וא"צ קנין כמו
- 24 שפירש רשב"ם שם, ואפשר לומר דהתם קאי אליבא דמ"ד יש ברירה והאחין שחלקו אינן לקוחות ומשו"ה סגי
- 25 בגורל לברר חלקיהן אבל הכא קאי אליבא דהלכתא דאחין שחלקו לקוחות הן ומוכח בגמ' בכורות נ"ז דהן דאי
- 26 לקוחות ולא ספק ומשו"ה צריך קנין גמור כמו בכל מקח אבל הרמב"ם פסק כברייתא דסגי בגורל אף שפסק אין
- 27 ברירה, והראב"ד שם חולק, ואפשר שזהו טעמו של הראב"ד לומר דברייתא היא דלא כהילכתא, וכן שמעתי בשם
- 28 כ' מו"ר הגר"ח צ"ל מבריסק שזו היא כוונת הראב"ד ואפשר שכן היא גם דעת הרא"ש שהביא בטור סימן קע"ג
- 29 דצריך קנין ולא סגי בגורל כיון דקיי"ל אין ברי
- 30

מקורות בריש ב"ב- קנין סודר, קנין דברים, חלוקת השותפות

Page 8 of 9 – YIJE 5782 – Set 6

- 1 רה [עיין גיטין דף כ"ה ע"ב ובתוס' שם ד"ה ר"י ודף כ"ו ע"א].
- 2 קובץ שעורים בבא בתרא אות יט
- 3 יט) [דף ג ע"א] בהא דמבואר שם בגמ' לענין חלוקת שותפין דקנו מידן או שהלך והחזיק, ולקמן ק"ז מבואר דסגי
- 4 בגורל וא"צ קנין לחלוקה שמא י"ל כיון דהא דמהני גורל ילפינן מחלוקת א"י אין ללמוד מהתם אלא לדבר שיש בו
- 5 כדי חלוקה לשניהם דמתחילה ההשתתפות היה עומד לחלוק וכשחולקין אח"כ אין זה קנין חדש אלא חלוקת
- 6 שותפות ובזה מהני גורל לברר חלק כל אחד, אבל בדבר שאין בו כדי לשניהם ולא היה עומד לחלוק מתחלה,
- 7 כשחולקין אח"כ לא מקרי חלוקה אלא היא מכירה חדשה שכל אחד מוכר חלקו לחבירו ולא מהני גורל, ועיין בנדריים
- 8 ר"פ השותפין ובר"ן שם.
- 9 עיין ביצה לט: רשי וכו'. בענין קלבון ומעשר בהמה-
- 10 עיין רשי ותוס' גיטין מז: בבעלות לענין תרו"מ-טבל
- 11 רשי סוטה מג: בענין חזרה מעורכי מלחמה, וגליוני הש"ם שם,
- 12 ר"ן נדרים מו: בענין שותפין שהדירו זל"ז
- 13 ענין לכם בד' מינים, ב"י, בהמת ארנונא וחלה...
- 14 עוד בענין קנין חזקה-
- 15 רמב"ם הלכות מכירה פרק א הלכה טו
- 16 היתה הקרקע צחיח סלע שאין בה לא גדר ולא פרצה, ואינה בת זריעה, הרי החזקה שקונה אותה שטיחת פירות
- 17 או העמדת בהמה שם וכיוצא בזה משאר התשמיש. +/השגת הראב"ד/ היתה הקרקע צחיח וכו'. א"א הא מילתא
- 18 לא מיחזורא דהא חזקה אכילת פירות היא ואכילת פירות לא מהני אלא כנגד טענה אבל למיקנא בה ארעא לא קני
- 19 אלא מידי דמהניא לארעא כעין נעל וגדר עכ"ל+.
- 20 הלכה טז
- 21 המוכר שדה לחבירו ונכנס בה הלוקח זרעה או נרה, או שאסף פירות האילן או זמרו וכל כיוצא בדברים אלו הרי
- 22 זה קנה שהרי החזיק ואין אחד מהן יכול לחזור בו, וכן אם אסף המוכר סל של פירות ונתן ללוקח, קנה לוקח מיד
- 23 בחזקה, שהרי גילה דעתו שהקנה לו שדה זו קניין גמור ונעשו פירותיה שלו. +/השגת הראב"ד/ יכול לחזור בו וכו'.
- 24 א"א כל זה הולך על הדרך שכתב עכ"ל+.
- 25 רמב"ם הלכות זכיה ומתנה פרק ב הלכה א
- 26 נכסי גר שאין לו יורשים, ונכסי ההפקר ושדה שמכרה העכו"ם לישראל ועדיין לא החזיק בה, כולם דינם שוה, כל
- 27 המחזיק א בהם בדרך מדרכי החזקה כמו שביארנו בהלכות מכירה קנה חוץ מאכילת הפירות.
- 28

מקורות בריש ב"ב- קנין סודר, קנין דברים, חלוקת השותפות

Page 9 of 9 – YIJE 5782 – Set 6

- 1 הלכה ב
- 2 כיצד הלוקח קרקע מחבירו והחזיק בה באכילת פירותיה קנה כמו שביארנו, אבל בנכסי הפקר או נכסי הגר אפילו
- 3 אכל פירות האילן כמה שנים לא קנה גוף האילן ולא גוף הקרקע עד שיעשה מעשה בגוף הארץ או יעבוד עבודה
- 4 באילן, ומעשה באשה אחת שאכלה פירות דקל שלש עשרה שנה ובא אחד והחזיק באילן בעבודה שעבד בגוף
- 5 האילן ובא מעשה לפני חכמים ואמרו זה האחרון קנה. +/השגת הראב"ד/ כמו שביארנו וכו'. א"א כל זה הולך על
- 6 דרך שכתב למעלה בהל" מכירה פ"א ואינו נכון בעיני עכ"ל +.
- 7 הלכה ג
- 8 יש דברים רבים שאם החזיק בהן הלוקח לא קנה עדיין, ואם החזיק באחד מהן בנכסי הגר או בנכסי הפקר קנה,
- 9 כיצד המוצא פלטרם גדולים בנויין בנכסי הגר או בנכסי הפקר וסייד בהן סיוד אחד או כייר בהן כיור אחד, כגון
- 10 אמה או יותר כנגד הפתח קנה.
- 11 הג"מ-קושטא, הל" שכנים ב':
- 12 חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף נג עמוד א
- 13 תשלום התוספתא. נעל אחד וגדר אחד אינה חזקה נעלו שניהם וגדרו שניהם הרי זו חזקה. יש אומרים דהכי
- 14 פירושא דהיכא דאתו בתרי וכל חד וחד מכוין לקנות שדה אחת בנכסי הגר אחד נעל ואחד גדר לא הוי חזקה לחד
- 15 מיניהו, דאתרע ליה חזקתיה דהאי בשביל האיך ולא קנה אחד מהם כלום, אבל היכא דנעלו שנים וגדרו שנים אף
- 16 על גב דכל חד מכוין לאחזוקי בה בכולה לנפשיה כיון דבחדא חזקה מחזקי לא מבטלא חד מיניהו לחבריה שאין
- 17 מין מבטל את מינו, וכל אחד ואחד קנה חצי קרקע דכל חד וחד מסייע לחזקה דחבריה הואיל ובחדא חזקה מחזקי.
- 18 ואם פירוש הברייתא כן משבשתא היא ואין לסמוך עליה, מההיא סוגיא דבבא מציעא (ח' ב') גבי רוכב ומנהיג
- 19 שקונין ואף על פי שאין קנייתן שוה ואינן מבטלות זו את זו. ולי נראה דהכי גרסינן לה, נעל אחד וגדר אחד הרי זו
- 20 חזקה שכל אחד עשה בה מעשה גמור המועיל. נעלו שנים וגדרו שנים אינה חזקה. בששניהם עשו גדר אחד זה
- 21 גדר חציו וזה חציו, ונמצא שלא הועיל מעשה אחד מהן בלא חברו ולא קנה, וכך מוכיח בפ' שנים אוחזין בטלית (ט'
- 22 א') גבי מגביה מציאה לחברו